

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Izglītības un zinātnes
ministrija

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

Projekts Nr. 4.2.2.4/1/25/I/001 "Atbalsts izglītības kvalitātes attīstībai"

Monitoringa darba tekstpratībā uzdevumu piemēri

6. klase

1. teksts

Divus gadus pēc Emīla dēkām ar Grundeisa kungu man Ķeizara alejā uz zināmā Trautenaua ielas stūra atgadījās ārkārtīgi savāds piedzīvojums. Īstenībā es gribēju ar 177. līnijas tramvaju braukt uz Šteglicu. Šteglicā man nebija nekas īpašs kārojams. Bet es labprāt pastaigājos pilsētas rajonos, kurus es nepazīstu un kuros mani nepazīst. Tad es iedomājos, ka atrodos kaut kur svešumā. Un, kad es jutos sevišķi vientuļš un atstāts, steigšus braucu atkal mājās un omulīgi iedzeru savā dzīvoklī kafiju.

Taču todien no mana pasaules ceļojuma uz Šteglicu nekas neiznāca. Jo, kad pienāca tramvajs un nobremzēja un es patlaban gribēju rāpties priekšējā vagonā, izkāpa kāds dīvains vīrs. Viņam bija galvā cieta cepure, un viņš raudzījās apkārt, it kā viņam būtu diezgan netīra sirdsapziņa. Vīrs žigli paskrēja garām priekšējam vagonam, šķērsoja ielu un devas pāri pretī uz kafejnīcu "Josti".

Domīgi nolūkojos vīram nopakaļ:

- Vai brauksiet līdzī? – konduktors man apjautājās.
- Es atļaušos gan, – noteicu.
- Nu, tad mazliet pasteidzieties! – konduktors stingri sacīja.

Taču es itin nemaz nepasteidzos, bet gan paliku stāvam kā zemē ieaudzis un sastindzis blenzu uz piekabināto vagonu. No šī vagona izkāpa kāds zēns. Viņš nesa ceļasomu un zīdpapīrā ietītu puķu pušķi un vērs uz visam pusēm. Tad viņš aizstiepa ceļasomu aiz avīžu kioska, kas atradās uz stūra, nolika nesamo un vērīgi aplūkoja apkārtni. Konduktors joprojām gaidīja mani. – Bet nu mana pacietība ir galā, – viņš sacīja. – Kas negrib, tam nav ko uztipt! – Viņš pavilka zvana auklu, un 177. tramvajs bez manas cienījamās personas aizbrauca uz Šteglicu.

Vīrs ar cieto cepuri bija apsēdies kafejnīcas terasē un sarunājās ar viesmīli. Zēns piesardzīgi lūkojās gar kiosku un neizlaida vīru no acīm. Es joprojām stāvēju tajā pašā vietā un izskatījos kā koka dievs. (Vai kāds vispār zina, kā izskatās koka dievs? Es nezinu.) Kaut kas traks! Pirms diviem gadiem Grundeisa kungs un Emīls Tišbeins uz šī paša stūra bija izkāpuši no tramvaja. Un tagad viss šis piedzīvojums notiks vēlreiz? Tas laikam būs kāds pārpratums. Es izberzēju acis un atkal paraudzījos uz "Josti" kafejnīcu. Tomēr vīrs ar cieto cepuri joprojām sēdēja turpat! Un zēns aiz kioska

gurdi atsēdās uz ceļasomas un savilka bēdīgu seju. Es nodomāju: vislabākais būs, ja došos pie šī zēna un noprasīšu, ko tas viss nozīmē. Un, ja viņš man pastāstīs, ka viņam nozagtas simt četrdesmit markas, es uzrāpšos tuvākajā kokā. Tātad es gāju klāt zēnam, kas sēdēja uz ceļasomas, un sacīju:

– Labdien! Kas noticis?

Taču likās, ka viņš sēž ne tikvien uz ceļasomas, bet arī uz ausīm. Viņš nekā neatbildēja un nemitīgi lūkojās uz kafejnīcu.

– Varbūt tev nejauši ir nozagtas simt četrdesmit markas? – es apvaicājos. Zēns pacēla galvu, pamāja un sacīja:

– Jā. Tas blēdis tur viņā pusē uz terases, tas bija viņš.

Es patlaban gribēju papurināt galvu un tad rāpties tuvākajā kokā, jo tā biju apņēmies, kad atskanēja skaļš taures pūtiens. Mēs izbijušies atskatījāmies. Taču aizmugurē stāvēja nevis auto, bet kāds zēns, kas mūs izsmēja.

– Ko tu šeit meklē? – es jautāju.

Viņš ietaurējās vēlreiz un atbildēja:

– Mani sauc par Gustavu.

Es biju gluži mēms. Tas tikai bija trakums! Es taču noteikti nesapņoju?

Tad šķērsām pāri Trautenaua ielai drāzās šurp kāds vīrs, rokas vicinādams, apstājās tieši pie manis un uzbrēca:

– Esiet tik laipns un pazūdiet no šejienes! Nejaucieties citu darīšanās! Jūs mums sabojājat visus āra uzņēmumus!

– Kas tie par āra uzņēmumiem? – es ziņkāri apvaicājos. – Jūs gan esat milzīgi neattapīgs, – niknais vīrs noteica.

– Tas man ir no dzimšanas, – es atbildēju.

Abi zēni smējās. Un Gustavs ar tauri man sacīja:

– Klausieties, mēs taču šeit uzņemam filmu!

– Protams, – piebilda zēns ar ceļasomu. – Filmu par Emīlu. Un es esmu Emīla tēlotājs.

– Paejiet tālāk, – kinodarbinieks lūdza. – Celuloīds ir dārgs.

– Piedodiet mazo traucējumu, – atbildēju.

Tad es devos savu ceļu. Vīrs skrēja atpakaļ pie lielās automašīnas, uz kuras bija uzmontēta filmu kamera un stāvēja kinooperators, un sāka atkal filmēt.

(Ē. Kestners "Emīls un trīs dvīņi")

2. teksts

Informācija sabiedriskā transporta pasažieriem

Pasažierim ir pienākums ievērot tīrību un kārtību sabiedriskā transportlīdzekļa salonā.

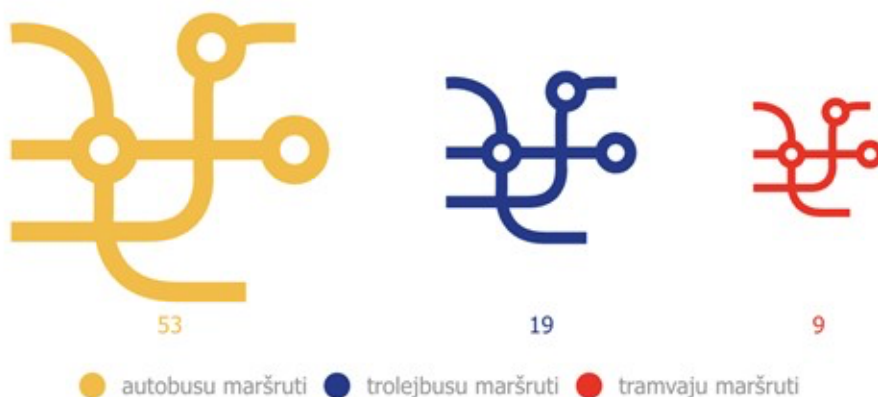
Pasažierim aizliegts:

- sabiedriskā transportlīdzekļa kustības laikā iekāpt tajā vai izkāpt no tā;
- bojāt sabiedrisko transportlīdzekli un tā inventāru, kā arī veikt darbības, kas apdraudētu satiksmes drošību;
- bez nepieciešamības iedarbināt avārijas slēdžus, bremzes un citas ierīces;
- braukt smērējošā vai smakojošā apģērbā, smērēt salonu, lietot pārtikas vai ķīmiskās preces, kas var nosmērēt salonu vai citu pasažieru apģērbu;
- apzīmēt vai aprakstīt sabiedrisko transportlīdzekli;
- sabiedriskā transportlīdzekļa salonā atstāt bez uzraudzības mājas (istabas) dzīvniekus;
- pārvadāt bagāžu, kura var apdraudēt pasažieru un sabiedriskā transportlīdzekļa vadītāja drošību vai veselību, būtiski ietekmēt pasažieru vai sabiedriskā transportlīdzekļa vadītāja ērtības un kura var traucēt sabiedriskā transportlīdzekļa ekspluatāciju vai bojāt sabiedriskā transportlīdzekļa aprīkojumu.

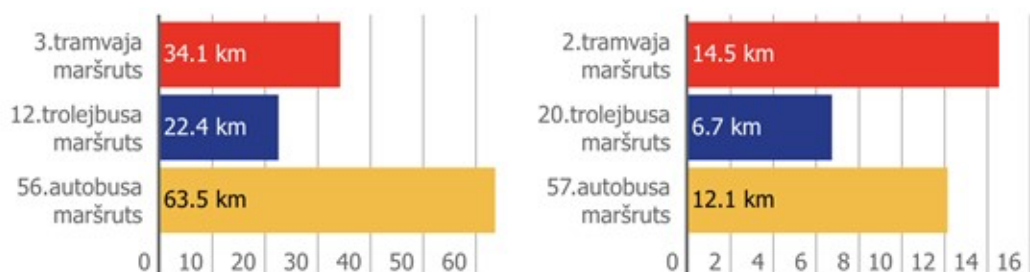
Avots: Sabiedrisko attiecību portāls SAM.gov.lv

3. teksts

"Rīgas satiksmes" maršruti

Garākie un īsākie sabiedriskā transporta maršruti (abos virzienos kopā)

Avots: rigassatiksm.lv

1. uzdevums

Aizpildi tabulu! Ieraksti, kāds ir katra teksta nolūks!

	Teksts	Nolūks
1.1.	1. teksts	
1.2.	2. teksts	
1.3.	3. teksts	

1. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Ierakstīts pareizs teksta nolūks.	Izstāstīt notikumu, piedzīvojumu, rosināt iztēli.
1		Informēt un noteikt, kā jāuzvedas sabiedriskajā transportā.
1		Sniegt vizuālu informāciju par sabiedriskā transporta maršrutiem un to garumu.
Kopā: 3		

2. uzdevums

Pabeidz teikumus! Nosaki, kurš no tekstiem vairāk ietekmē lasītāja rīcību un kurš – lasītāja iztēli? Pamato savu atbildi!

2.1. Lasītāja **rīcību** ietekmē _____, jo _____

2.2. Lasītāja **iztēli** ietekmē _____, jo _____

2. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Noteikts teksts, kas ietekmē rīcību un izveidots precīzs pamatojums.	2. teksts, jo nosaka, kā jāuzvedas sabiedriskajā transportā.
1	Noteikts teksts, kas ietekmē iztēli un izveidots precīzs pamatojums.	1. teksts, jo stāsta par piedzīvojumiem un notikumiem, emocijām un negaidītām situācijām.
Kopā: 2		

3. uzdevums

Izlasi tekstus un izpildi uzdevumus!

3.1. uzdevums. Atzīmē, kā autora sajūtas mainās stāsta laikā 1. tekstā! Pamato savu atbildi, izmantojot tekstā pieejamo informāciju!

- A) No prieka līdz dusmām.
- B) No ziņkārības līdz apjukumam.
- C) No bailēm līdz priekam.
- D) No dusmām līdz mieram.

Pamatojums:

3.1. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Atzīmēta pareizā atbilde, izveidots precīzs pamatojums, atsaucoties uz tekstu.	B; Sākumā autors ar interesi dodas braucienā, bet vēlāk apjūk neparasto notikumu un cilvēku dēļ.
Kopā: 1		

3.2. uzdevums. Nosaki, kāda noskaņa dominē 1. tekstā! Pamato savu atbildi!

3.2. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Noteikta un uzrakstīta dominējošā noskaņa stāstā.	Nedaudz saspringta un haotiska.
1	Izveidots precīzs pamatojums, atsaucoties uz tekstu.	Stāstā notiek negaidītas situācijas, cilvēki uzvedas dīvaini, un tas rada haotisku noskaņu.
Kopā: 2		

3.3. uzdevums. Skaidro, kāpēc noteikumos 2. tekstā lietoti darbības vārdi nenoteiksmē (piem., “apzīmēt”, “bojāt” u.c.)!

3.3. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts			
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti
	Nav atbildes vai izveidots skaidrojums, kas nav saistīts ar uzdevuma nosacījumiem.	Izveidots apgalvojums, kas atbilst uzdevuma nosacījumiem!	Skaidrojums ietver apgalvojumu un pamatojumu, kas atbilst uzdevuma nosacījumiem!
Atbildes piemērs	<i>Lai visi zinātu, kas notiks.</i>	<i>Lai skaidri norādītu rīcību.</i>	<i>Lai skaidri norādītu rīcību, jo šie vārdi palīdz nepārprotami pateikt, ko drīkst un ko nedrīkst darīt pasažieri.</i>

3.4. Atzīmē, kurš no apgalvojumiem, visticamāk,

ir patiess, balstoties uz informāciju 3. teksta infografikā! Pamato savu atbildi!

- A) Tramvaji ir visbiežāk izmantotais transporta veids.
- B) Ar autobusu var aizbraukt gandrīz jebkur Rīgā.
- C) Ar trolejbusu Rīgā var visātrāk pārvietoties.
- D) Visi transporta maršruti brauc cauri Rīgas centram.

Pamatojums:

3.4. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Noteikta pareizā atbilde. Uzrakstīts tai atbilstošs ar 3. tekstu saistīts pamatojums.	B. Autobusu maršrutu ir vairāk, un to kopējais garums visticamāk ir lielāks nekā citiem transporta veidiem,

		tāpēc tie aptver lielāku pilsētas teritoriju.
Kopā: 1		

4. uzdevums

Izvēlies pareizo atbildi un pamato ar informāciju no teksta!

Nosaki, vai 1. tekstā aprakstītais tramvajs ir mūsdienu vai vēsturisks tramvajs! Pamato to ar diviem faktiem tekstā!

4. uzdevuma vērtēšanas shēma		
Punkti	Kritērijs	Piemērs
1	Noteikts pareizais tramvaja veids, un atbilde pamatota ar atbilstošu faktu no teksta.	Vēsturiskais tramvajs. Stāstā minēts konduktrs, kas sarunājas ar pasažieriem.
1	Noteikts pareizais tramvaja veids un atbilde pamatota ar citu atbilstošu faktu no teksta.	Vēsturiskais tramvajs. Stāstā minēts, ka tiek izmantots zvans, nevis automātiskas durvis vai paziņojumi.
Kopā: 2		

5. uzdevums

Skaidro, kāpēc stāstā autors braucienu ar tramvaju nosauc par “pasaules ceļojumu”! Pamato savu atbildi, atsaucoties uz stāstā aprakstītajām situācijām vai detaļām!

5. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts			
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti
	Nav atbildes vai izveidots skaidrojums, kas nav saistīts ar uzdevuma nosacījumiem.	Izveidots apgalvojums, kas atbilst uzdevuma nosacījumiem.	Izveidots skaidrojums, kas ietver apgalvojumu un pamatojumu, atbilst uzdevuma nosacījumiem.

6.1. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts (saturs)				
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti	3 punkti
	Ziņā ir viens vai nav neviena no prasītajiem elementiem. Uzdevums nav izpildīts.	Ziņā iekļauta tikai daļa prasītās informācijas. Vairāki elementi ir neprecīzi / trūkst (piemēram, minēts tikai viens noteikums vai nav pamatojuma).	Ziņā iekļauta lielākā daļa prasītās informācijas, bet kāds elements ir nepilnīgi izskaidrots (piemēram, pamatojums vājš vai „pasaules ceļojums” izmantots bez skaidras nozīmes).	Ziņā iekļauti abi noteikumi, izvēlēts viens sabiedriskā transporta veids ar skaidru pamatojumu. Vārdu savienojums „pasaules ceļojums” izmantots jaunā, radošā kontekstā. Visa prasītā informācija ir saprotama un loģiski saistīta.

6.2. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts (saziņa kontekstā)				
Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti	3 punkti
	Ziņā ir viens vai nav neviena no prasītajiem elementiem. Uzdevums nav izpildīts.	Ziņa nav pārliecinoša – tā vairāk informē nekā ieinteresē. Nav skaidri redzams, kāpēc klasesbiedriem vajadzētu mainīt viedokli.	Ziņa ir saprotama, bet nav visai veiksmīga. Idejas ir, taču tās nav pilnībā attīstītas vai trūkst emocionāla vēstījuma.	Ziņa ir pārliecinoša un radoša – skaidri redzams mēģinājums mainīt klasesbiedru viedokli. Izmantoti pozitīvi argumenti, uzrunājošs tonis un interesanta ideja par ekskursiju.

6.3. uzdevuma snieguma līmeņa apraksts (valodas struktūra)

Snieguma apraksts	0 punkti	1 punkts	2 punkti	3 punkti
	Ziņā ir viens vai nav neviena no prasītajiem elementiem. Uzdevums nav izpildīts.	Tekstā ir daudzas valodas kļūdas vai neskaidra struktūra, kas apgrūtina ziņas izpratni.	Teksts kopumā saprotams, bet ir dažas valodas vai uzbūves nepilnības, kas nedaudz traucē uztverei.	Teksts ir skaidrs, loģiski sakārtots, valoda pārsvarā pareiza, teikumi saprotami, piemēroti e-klases ziņas stilam.